

1. Identyfikator podatkowy NIP / numer PESEL (niepotrzebne skreślić) podatnika	3. Nr dokumentu	4. Status
2. Identyfikator podatkowy NIP / numer PESEL (niepotrzebne skreślić) małżonka		

Prawidłowe wypełnienie formularza ułatwi wcześniejsze zapoznanie się z broszurą informacyjną. Pola oznaczone kolorem zielonym wypełniają wyłącznie podatnicy, którzy uzyskiwali przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej lub z działów specjalnych produkcji rolnej.

PIT-36

ZEZNANIE O WYSOKOŚCI OSIĄGNIĘTEGO DOCHODU (PONIESIONEJ STRATY)

za rok podatkowy

5. Rok
2 0 2 4

Formularz przeznaczony jest dla podatników, do których ma zastosowanie art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2647, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, a osiągnięte przez nich dochody (poniesione straty) oraz dokonywane odliczenia nie mieszczą się w zakresie zeznania PIT-37.

Podstawa prawna: Art. 45 ust. 1 ustawy.
Termin składania: Od 15 lutego do 30 kwietnia roku następującego po roku podatkowym, z zastrzeżeniem art. 45 ust. 7 ustawy.
Miejsce składania: Urząd, o którym mowa w art. 45 ustawy, zwany dalej „urzędem”.

6. Wybór sposobu rozliczenia podatku (zaznaczyć właściwe kwadraty):

- ☐ 1. indywidualnie
 ☐ 2. wspólnie z małżonkiem, zgodnie z wnioskiem, o którym mowa w art. 6 ust. 2 ustawy
 ☐ 3. w sposób przewidziany dla wdów i wdowców
 ☐ 4. w sposób przewidziany dla osób samotnie wychowujących dzieci
7. ☐ w sposób przewidziany w art. 29 ust. 4 ustawy – podatnik
8. ☐ w sposób przewidziany w art. 29 ust. 4 ustawy – małżonek

Zaznaczenie odpowiednich kwadratów traktuje się na równi ze złożeniem wniosku o zastosowanie wskazanego sposobu rozliczenia podatku. Kwadrat w poz. 7 lub 8 zaznacza się łącznie z kwadratem 1, 2, 3 albo 4 w poz. 6.

A. MIEJSCE I CEL SKŁADANIA ZEZNANIA

9. Urząd, do którego jest adresowane zeznanie

10. Cel złożenia formularza (zaznaczyć właściwy kwadrat):

- ☐ 1. złożenie zeznania
 ☐ 2. korekta zeznania

11. Rodzaj korekty (zaznaczyć właściwy kwadrat):

- ☐ 1. korekta zeznania, o której mowa w art. 81 Ordynacji podatkowej¹⁾
☐ 2. korekta zeznania, o której mowa w art. 81b § 1a Ordynacji podatkowej²⁾

B. DANE IDENTYFIKACYJNE I AKTUALNY ADRES ZAMIESZKANIA

Można nie podawać adresu zamieszkania małżonka, jeżeli w poz. 6 zaznaczono kwadrat nr 2 i adres małżonka jest taki sam jak adres zamieszkania podatnika. Adresu małżonka nie podaje się, jeżeli w poz. 6 zaznaczono kwadrat nr 3.

B.1. DANE PODATNIKA

12. Nazwisko		13. Pierwsze imię		14. Data urodzenia (dzień - miesiąc - rok)	
15. Kraj		16. Województwo		17. Powiat	
18. Gmina		19. Ulica		20. Nr domu	21. Nr lokalu
22. Miejscowość				23. Kod pocztowy	

B.2. DANE MAŁŻONKA

24. Nazwisko		25. Pierwsze imię		26. Data urodzenia (dzień - miesiąc - rok)	
27. Kraj		28. Województwo		29. Powiat	
30. Gmina		31. Ulica		32. Nr domu	33. Nr lokalu
34. Miejscowość				35. Kod pocztowy	

C. INFORMACJE DODATKOWE

Należy zaznaczyć właściwe kwadraty. W przypadku zaznaczenia kwadratu w poz. 42 lub 43 należy wypełnić załącznik PIT/SE.

Podatnik	Małżonek	
36. ☐	37. ☐	korzystał, w roku podatkowym wykazanym w poz. 5, ze zwolnienia na podstawie art. 44 ust. 7a ustawy
38. ☐	39. ☐	korzystał, w jednym z pięciu lat poprzedzających rok wykazany w poz. 5, ze zwolnienia na podstawie art. 44 ust. 7a ustawy i w roku podatkowym wykazanym w poz. 5 dokonuje doliczenia na podstawie art. 44 ust. 7f ustawy
40. ☐	41. ☐	występuje o zwrot niewykorzystanego odliczenia na podstawie art. 26ea ustawy
42. ☐	43. ☐	korzystał, w roku podatkowym wykazanym w poz. 5, ze zwolnienia na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 63a lub 63b ustawy
44. ☐	45. ☐	wybrał metodę ustalania daty powstawania przychodów na podstawie art. 14 ust. 1j ustawy
46. ☐	47. ☐	wybrał metodę ustalania różnic kursowych, o której mowa w art. 14b ust. 2 ustawy
48. ☐	49. ☐	rezygnuje ze stosowania metody ustalania różnic kursowych, o której mowa w art. 14b ust. 2 ustawy
50. ☐	51. ☐	wybrał prowadzenie ksiąg rachunkowych na podstawie art. 24a ust. 5 ustawy
52. ☐	53. ☐	wybrał kwartalny sposób wpłacania zaliczek na podstawie art. 44 ust. 3g ustawy
54. ☐	55. ☐	wybrał wpłacanie zaliczek w formie uproszczonej na podstawie art. 44 ust. 6b ustawy
56. ☐	57. ☐	złożył sprawozdanie o realizacji uprzedniego porozumienia cenowego APA-P

Poz. 58 wypełniają podatnicy, którzy zaznaczyli kwadrat w poz. 38 lub 39.

58. Rok (podać rok, w którym podatnik / małżonek korzystał ze zwolnienia na podstawie art. 44 ust. 7a ustawy)

1. _____ (podatnik)

2. _____ (małżonek)

D. PRZYCHODY ZWOLNIONE OD PODATKU NA PODSTAWIE ART. 21 UST. 1 PKT 148, 152, 153 I 154 USTAWY

Należy zaznaczyć właściwe kwadraty oraz wykazać przychody objęte zwolnieniami. Suma przychodów zwolnionych od podatku na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 148, 152, 153 i 154 ustawy nie może w roku podatkowym przekroczyć kwoty 85 528 zł. Limit ten przysługuje odrębnie podatnikowi i małżonkowi oraz obejmuje również przychody objęte zwolnieniami na podstawie wskazanych przepisów, które nie są wykazywane w tym zeznaniu. W przypadku zaznaczenia kwadratu w poz. 63 lub 64 należy do zeznania dołączyć PIT/O z wypełnioną częścią E zawierającą dane co najmniej czworga dzieci uprawniających do ulgi dla rodzin 4+.

Rodzaj zwolnienia	podatnik	małżonek
Ulga dla młodych, o której mowa w art. 21 ust. 1 pkt 148 ustawy	59. ☐	60. ☐
Ulga na powrót, o której mowa w art. 21 ust. 1 pkt 152 ustawy	61. ☐	62. ☐
Ulga dla rodzin 4+, o której mowa w art. 21 ust. 1 pkt 153 ustawy	63. ☐	64. ☐
Ulga dla pracujących seniorów, o której mowa w art. 21 ust. 1 pkt 154 ustawy	65. ☐	66. ☐

Rodzaj przychodów	podatnik zł, gr	małżonek zł, gr
Przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej, spółdzielczego stosunku pracy	67. _____	68. _____
Przychody z umów zlecenia, o których mowa w art. 13 pkt 8 ustawy	69. _____	70. _____
Przychody z praktyk absolwenckich i staży uczniowskich	71. _____	72. _____
Przychody z zasiłku macierzyńskiego	73. _____	74. _____
Przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej	75. _____	76. _____

E. DOCHODY / STRATY ZE ŹRÓDEŁ PRZYCHODÓW

E.1. DOCHODY I STRATY PODATNIKA

Źródła przychodów	Przychód	Koszty uzyskania przychodów	Dochód ³⁾ (b – c)	Strata ³⁾ (c – b)	Należna zaliczka, w tym zaliczka pobrana przez płatnika lub przekazana płatnikowi (spółce nieruchomościowej)
	zł, gr	zł, gr	zł, gr	zł, gr	zł
a	b	c	d	e	f
1. Stosunek służbowy, stosunek pracy, praca nakładcza, spółdzielczy stosunek pracy W poz. 82 należy wykazać przychody, do których w poz. 83 podatnik stosuje 50% koszty uzyskania przychodów na podstawie art. 22 ust. 9 pkt 3 ustawy.	77.	78.	79.	80.	81.
	82.	83.			
2. Emerytury – renty oraz inne krajowe świadczenia, o których mowa w art. 34 ust. 7 ustawy	84.		85.		86.
3. Pozarolnicza działalność gospodarcza⁴⁾ Poz. 92 wypełniają podatnicy, którzy zaznaczyli kwadrat w poz. 36.	87.	88.	89.	90.	91.
			92.		
4. Działy specjalne produkcji rolnej	93.	94.	95.	96.	97.
5. Działalność wykonywana osobiście, o której mowa w art. 13 ustawy W poz. 103 należy wykazać przychody z umów zlecenia, o których mowa w art. 13 pkt 8 ustawy, w poz. 104 koszty uzyskania dotyczące tych przychodów.	98.	99.	100.	101.	102.
	103.	104.			
6. Prawa autorskie i inne prawa, o których mowa w art. 18 ustawy W poz. 110 należy wykazać przychody, do których w poz. 111 podatnik stosuje 50% koszty uzyskania przychodów na podstawie art. 22 ust. 9 pkt 1–3 ustawy.	105.	106.	107.	108.	109.
	110.	111.			
7. Odpłatne zbycie rzeczy określonych w art. 10 ust. 1 pkt 8 lit. d ustawy	112.	113.	114.	115.	
8. Działalność nierejestrowana, określona w art. 20 ust. 1ba ustawy	116.	117.	118.	119.	
9. Sprzedaż przetworzonych produktów roślinnych i zwierzęcych	120.	121.	122.	123.	
10. Inne źródła, niewymienione w wierszach od 1 do 9 (w tym emerytury – renty z zagranicy) W poz. 129 należy wykazać przychody z praktyk absolwenckich oraz staży uczniowskich. W poz. 130 należy wykazać przychody z zasiłku macierzyńskiego.	124.	125.	126.	127.	128.
	129.				
	130.				
11. RAZEM⁵⁾ Suma kwot z wierszy od 1 do 10.	131.	132.	133.		134.

E.2. DOCHODY I STRATY MAŁŻONKA

1. Stosunek służbowy, stosunek pracy, praca nakładcza, spółdzielczy stosunek pracy W poz. 140 należy wykazać przychody, do których w poz. 141 małżonek stosuje 50% koszty uzyskania przychodów na podstawie art. 22 ust. 9 pkt 3 ustawy.	135.	136.	137.	138.	139.
	140.	141.			
2. Emerytury – renty oraz inne krajowe świadczenia, o których mowa w art. 34 ust. 7 ustawy	142.		143.		144.
3. Pozarolnicza działalność gospodarcza ⁴⁾ Poz. 150 wypełniają podatnicy, którzy zaznaczyli kwadrat w poz. 37.	145.	146.	147.	148.	149.
			150.		
4. Działy specjalne produkcji rolnej	151.	152.	153.	154.	155.

Suma kwot z wierszy od 1 do 10.

	podatnik zł, gr	małżonek zł, gr
Dochód – wykazany w załączniku PIT/M	193.	194.
Należna zaliczka, w tym zaliczka pobrana przez płatnika – wykazana w załączniku PIT/M	195.	196.

Suma odliczeń podatnika nie może przekroczyć dochodu z poz. 133 i 193, suma odliczeń małżonka nie może przekroczyć dochodu z poz. 191 i 194.

	zł,	gr		zł,	gr
--	-----	----	--	-----	----

Suma odliczeń podatnika nie może przekroczyć kwoty dochodu z poz. 202, suma odliczeń małżonka nie może przekroczyć kwoty dochodu z poz. 203, z tym że suma odliczeń wykazanych przez podatnika w poz. 206, 208, 210, 212, 214 oraz 216 nie może przekroczyć kwoty dochodu z poz. 89; suma odliczeń wykazanych przez małżonka w poz. 207, 209, 211, 213, 215 oraz 217 nie może przekroczyć kwoty dochodu z poz. 147.

zł,		gr		zł,		gr	

Dodatkowa obniżka - na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1995 r. w sprawie odliczeń od dochodu wydatków inwestycyjnych oraz obniżek podatku dochodowego w gminach zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym (Dz. U. poz. 63, z późn. zm.) - zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. poz. 638, z późn. zm.)	220.	221.
Dochód po odliczeniach Od kwoty z poz. 202 należy odjąć sumę kwot z poz. 204, 206, 208, 210, 212, 214, 216, 218 i 220 (podatnik). Od kwoty z poz. 203 należy odjąć sumę kwot z poz. 205, 207, 209, 211, 213, 215, 217, 219 i 221 (małżonek).	222.	223.
Odliczenia wydatków mieszkaniowych - wykazane w części B.3. załącznika PIT/D Odliczenia nie mogą przekroczyć kwoty z poz. 222 (podatnik). Odliczenia nie mogą przekroczyć kwoty z poz. 223 (małżonek). Nadwyżka odliczeń ponad kwotę z poz. 222 lub 223 podlega odliczeniu w następnych latach.	224.	225.
Dochód zwolniony od podatku - na podstawie przepisów wykonawczych do ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 91, z późn. zm.)	226.	227.

H. USTALENIE PODSTAWY OBLICZENIA PODATKU / STRATY

H.1. ZWIĘKSZENIA PODSTAWY OBLICZENIA PODATKU / ZMNIEJSZENIA STRATY

	zł,	gr	zł,	gr
Utrata prawa do odliczeń z tytułu ulg inwestycyjnych	228.		229.	
Należy wpisać kwoty dokonanych odliczeń, do których utracono prawo.				
Zwiększenia podstawy obliczenia podatku	230.		231.	
Zmniejszenia straty z pozarolniczej działalności gospodarczej	232.		233.	
Zmniejszenia straty z działów specjalnych produkcji rolnej	234.		235.	
Strata z pozarolniczej działalności gospodarczej po zmniejszeniach	236.		237.	
Strata z działów specjalnych produkcji rolnej po zmniejszeniach	238.		239.	

H.2. ZWIĘKSZENIA / ZMNIEJSZENIA STRATY O WARTOŚĆ WIERZYTELNOŚCI I ZOBOWIĄZAŃ WYNIKAJĄCYCH Z TRANSAKCJI HANDLOWYCH ZAWARTYCH W RAMACH POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

	zł,	gr	zł,	gr
Zwiększenia straty na podstawie art. 26i ust. 2 pkt 1 oraz ust. 8 ustawy Należy wpisać kwotę zwiększającą stratę ⁹⁾ w części, w jakiej nie została uwzględniona w załączniku PIT/IP – jeżeli kwota w poz. 236 jest większa od 0 (podatnik); jeżeli kwota w poz. 237 jest większa od 0 (małżonek).	240.		241.	
Strata po zwiększeniach Do kwoty z poz. 236 należy dodać kwotę z poz. 240 (podatnik). Do kwoty z poz. 237 należy dodać kwotę z poz. 241 (małżonek).	242.		243.	
Zmniejszenia straty na podstawie art. 26i ust. 2 pkt 2 oraz ust. 7 ustawy Należy wpisać kwotę zmniejszającą stratę ⁷⁾ w części, w jakiej nie została uwzględniona w załączniku PIT/IP – jeżeli kwota w poz. 236 jest większa od 0 (podatnik); jeżeli kwota w poz. 237 jest większa od 0 (małżonek).	244.		245.	
Strata po zmniejszeniach – do odliczenia w kolejnych latach Od kwoty z poz. 242 należy odjąć kwotę z poz. 244 (podatnik); jeżeli różnica jest liczbą ujemną, należy wpisać 0. Od kwoty z poz. 243 należy odjąć kwotę z poz. 245 (małżonek); jeżeli różnica jest liczbą ujemną, należy wpisać 0.	246.		247.	
Kwota podlegająca doliczeniu do podstawy obliczenia podatku Od kwoty z poz. 244 należy odjąć kwotę z poz. 242 (podatnik); jeżeli różnica jest liczbą ujemną, należy wpisać 0. Od kwoty z poz. 245 należy odjąć kwotę z poz. 243 (małżonek); jeżeli różnica jest liczbą ujemną, należy wpisać 0.	248.		249.	

H.3. ZWIĘKSZENIA / ZMNIEJSZENIA STRATY O WARTOŚĆ WIERZYTELNOŚCI I ZOBOWIĄZAŃ WYNIKAJĄCYCH Z TRANSAKCJI HANDLOWYCH ZAWARTYCH W RAMACH DZIAŁÓW SPECJALNYCH PRODUKCJI ROLNEJ

	zł,	gr	zł,	gr
Zwiększenia straty na podstawie art. 26i ust. 2 pkt 1 oraz ust. 8 ustawy Należy wpisać kwotę zwiększającą stratę ⁹⁾ – jeżeli kwota w poz. 238 jest większa od 0 (podatnik); jeżeli kwota w poz. 239 jest większa od 0 (małżonek).	250.		251.	
Strata po zwiększeniach Do kwoty z poz. 238 należy dodać kwotę z poz. 250 (podatnik). Do kwoty z poz. 239 należy dodać kwotę z poz. 251 (małżonek).	252.		253.	
Zmniejszenia straty na podstawie art. 26i ust. 2 pkt 2 oraz ust. 7 ustawy Należy wpisać kwotę zmniejszającą stratę ⁷⁾ – jeżeli kwota w poz. 238 jest większa od 0 (podatnik); jeżeli kwota w poz. 239 jest większa od 0 (małżonek).	254.		255.	
Strata po zmniejszeniach – do odliczenia w kolejnych latach Od kwoty z poz. 252 należy odjąć kwotę z poz. 254 (podatnik); jeżeli różnica jest liczbą ujemną, należy wpisać 0. Od kwoty z poz. 253 należy odjąć kwotę z poz. 255 (małżonek); jeżeli różnica jest liczbą ujemną, należy wpisać 0.	256.		257.	

Kwota podlegająca doliczeniu do podstawy obliczenia podatku Od kwoty z poz. 254 należy odjąć kwotę z poz. 252 (podatnik); jeżeli różnica jest liczbą ujemną, należy wpisać 0. Od kwoty z poz. 255 należy odjąć kwotę z poz. 253 (małżonek); jeżeli różnica jest liczbą ujemną, należy wpisać 0.	258.	259.
H.4. ZWIĘKSZENIA / ZMNIEJSZENIA STRATY O WARTOŚĆ WIERZYTELNOŚCI I ZOBOWIĄZAŃ WYNIKAJĄCYCH Z TRANSAKCJI HANDLOWYCH ZAWARTYCH W RAMACH DZIAŁALNOŚCI POLEGAJĄCEJ NA SPRZEDAŻY PRZETWORZONYCH PRODUKTÓW ROŚLINNYCH I ZWIERZĘCYCH		
Zwiększenia straty na podstawie art. 26i ust. 2 pkt 1 oraz ust. 8 ustawy Należy wpisać kwotę zwiększającą stratę⁶⁾ – jeżeli kwota w poz. 123 jest większa od 0 (podatnik); jeżeli kwota w poz. 181 jest większa od 0 (małżonek).	260.	261.
Strata po zwiększeniach Do kwoty z poz. 123 należy dodać kwotę z poz. 260 (podatnik). Do kwoty z poz. 181 należy dodać kwotę z poz. 261 (małżonek).	262.	263.
Zmniejszenia straty na podstawie art. 26i ust. 2 pkt 2 oraz ust. 7 ustawy Należy wpisać kwotę zmniejszającą stratę⁷⁾ – jeżeli kwota w poz. 123 jest większa od 0 (podatnik); jeżeli kwota w poz. 181 jest większa od 0 (małżonek).	264.	265.
Strata po zmniejszeniach – do odliczenia w kolejnych latach Od kwoty z poz. 262 należy odjąć kwotę z poz. 264 (podatnik); jeżeli różnica jest liczbą ujemną, należy wpisać 0. Od kwoty z poz. 263 należy odjąć kwotę z poz. 265 (małżonek); jeżeli różnica jest liczbą ujemną, należy wpisać 0.	266.	267.
Kwota podlegająca doliczeniu do podstawy obliczenia podatku Od kwoty z poz. 264 należy odjąć kwotę z poz. 262 (podatnik); jeżeli różnica jest liczbą ujemną, należy wpisać 0. Od kwoty z poz. 265 należy odjąć kwotę z poz. 263 (małżonek); jeżeli różnica jest liczbą ujemną, należy wpisać 0.	268.	269.
H.5. PODSTAWA OBLICZENIA PODATKU PO UWZGLĘDNIENIU KWOT Z CZĘŚCI H.1., H.2., H.3. I H.4.		
Podstawa obliczenia podatku Od kwoty z poz. 222 należy odjąć kwoty z poz. 224 i 226, a następnie dodać kwoty z poz. 230, 248, 258 i 268 (podatnik). Jeżeli wynik jest liczbą ujemną, należy wpisać 0. Od kwoty z poz. 223 należy odjąć kwoty z poz. 225 i 227, a następnie dodać kwoty z poz. 231, 249, 259 i 269 (małżonek). Jeżeli wynik jest liczbą ujemną, należy wpisać 0.	270.	271.
H.6. ZWIĘKSZENIA / ZMNIEJSZENIA PODSTAWY OBLICZENIA PODATKU O WARTOŚĆ WIERZYTELNOŚCI I ZOBOWIĄZAŃ WYNIKAJĄCYCH Z TRANSAKCJI HANDLOWYCH		
H.6.1. ZWIĘKSZENIA PODSTAWY OBLICZENIA PODATKU		
Wartość zobowiązań i wierzytelności zwiększających podstawę obliczenia podatku, o których mowa w art. 26i ust. 1 pkt 2 i ust. 7 ustawy Należy wpisać wartość zobowiązań i wierzytelności⁷⁾ wynikających z transakcji handlowych zawartych w ramach: - pozarolniczej działalności gospodarczej, w części, w jakiej nie zostały uwzględnione w załączniku PIT/IP – jeżeli kwota w poz. 236 jest równa 0 (podatnik); jeżeli kwota w poz. 237 jest równa 0 (małżonek), - działów specjalnych produkcji rolnej – jeżeli kwota w poz. 238 jest równa 0 (podatnik); jeżeli kwota w poz. 239 jest równa 0 (małżonek), - działalności polegającej na sprzedaży przetworzonych produktów roślinnych i zwierzęcych – jeżeli kwota w poz. 123 jest równa 0 (podatnik); jeżeli kwota w poz. 181 jest równa 0 (małżonek).	272.	273.
H.6.2. ZMNIEJSZENIA PODSTAWY OBLICZENIA PODATKU		
Wartość wierzytelności i zobowiązań zmniejszających podstawę obliczenia podatku, o których mowa w art. 26i ust. 1 pkt 1 i ust. 8 ustawy Należy wpisać wartość wierzytelności i zobowiązań⁶⁾ wynikających z transakcji handlowych zawartych w ramach: - pozarolniczej działalności gospodarczej, w części, w jakiej nie zostały uwzględnione w załączniku PIT/IP – jeżeli kwota w poz. 236 jest równa 0 (podatnik); jeżeli kwota w poz. 237 jest równa 0 (małżonek), - działów specjalnych produkcji rolnej – jeżeli kwota w poz. 238 jest równa 0 (podatnik); jeżeli kwota w poz. 239 jest równa 0 (małżonek), - działalności polegającej na sprzedaży przetworzonych produktów roślinnych i zwierzęcych – jeżeli kwota w poz. 123 jest równa 0 (podatnik); jeżeli kwota w poz. 181 jest równa 0 (małżonek).	274.	275.
H.6.3. PODSTAWA OBLICZENIA PODATKU PO UWZGLĘDNIENIU KWOT Z CZĘŚCI H.6.1. I H.6.2.		
Podstawa obliczenia podatku po zwiększeniach i zmniejszeniach Do kwoty z poz. 270 należy dodać kwotę z poz. 272, a następnie odjąć kwotę z poz. 274 (podatnik). Do kwoty z poz. 271 należy dodać kwotę z poz. 273, a następnie odjąć kwotę z poz. 275 (małżonek). Jeżeli wynik jest liczbą ujemną, należy wpisać 0.	276.	277.
Wartość nieodliczonych w poprzednich latach wierzytelności i zobowiązań zmniejszających podstawę obliczenia podatku Kwota odliczenia nie może być wyższa od kwoty z poz. 276 (podatnik). Kwota odliczenia nie może być wyższa od kwoty z poz. 277 (małżonek).	278.	279.
Podstawa obliczenia podatku po odliczeniu Od kwoty z poz. 276 należy odjąć kwotę z poz. 278 (podatnik). Od kwoty z poz. 277 należy odjąć kwotę z poz. 279 (małżonek).	280.	281.

I. OBLICZENIE PODATKU

		zł,	gr	zł,	gr
Podstawa obliczenia podatku Należy wpisać sumę kwot z poz. 280 i 281.		282.			
Dochody osiągnięte za granicą, o które jest zwiększona podstawa obliczenia podatku do ustalenia stopy procentowej (przeliczone na złote)		283.		284.	
Podstawa obliczenia podatku (po zaokrągleniu do pełnych złotych) Jeżeli w poz. 6 zaznaczono kwadrat nr 1, należy wpisać kwotę z poz. 282, w pozostałych przypadkach należy wpisać połowę kwoty z poz. 282.		285. zł			
Obliczony podatek – zgodnie z art. 27 ust. 1–8 ustawy (w przypadku uzyskania dochodów wymienionych w poz. 283 i 284 należy obliczyć podatek z zastosowaniem stopy procentowej) Jeżeli w poz. 6 zaznaczono kwadrat nr 2, 3 albo 4, tak obliczony podatek należy pomnożyć przez dwa; jeżeli wynik jest liczbą ujemną, należy wpisać 0.		286.			
Doliczenia do podatku	287. Tytuł (wymienić):	288.			
Podatek zapłacony za granicą – zgodnie z art. 27 ust. 9 i 9a ustawy (przeliczony na złote)		289.		290.	
Podatek Do kwoty z poz. 286 należy dodać kwotę z poz. 288 i odjąć sumę kwot z poz. 289 i 290. Jeżeli różnica jest liczbą ujemną, należy wpisać 0.		291.			

J. ODLICZENIA OD PODATKU

		zł,	gr	zł,	gr
Suma odliczeń nie może przekroczyć kwoty podatku wykazanej w poz. 291.					
Odliczenia od podatku – wykazane w części C załącznika PIT/O Suma odliczanych kwot nie może przekroczyć podatku z poz. 291.		292.		293.	
Podatek po odliczeniach Od kwoty z poz. 291 należy odjąć sumę kwot z poz. 292 i 293.		294.			
Odliczenia od podatku wydatków mieszkaniowych – wykazane w części C.2. załącznika PIT/D Odliczenia nie mogą przekroczyć kwoty z poz. 294. Nadwyżka odliczeń ponad kwotę z poz. 294 podlega odliczeniu w następnych latach.		295.			

K. OBLICZENIE ZOBOWIĄZANIA PODATKOWEGO

		zł,	gr
Podatek należny (po zaokrągleniu do pełnych złotych) Od kwoty z poz. 294 należy odjąć kwotę z poz. 295.		296. zł	
Suma należnych zaliczek za rok podatkowy, w tym zaliczek pobranych przez płatników lub przekazanych płatnikom (spółkom nieruchomościowym) Suma kwot z poz. 134, 192, 195 i 196.		297.	
Różnica między podatkiem należnym a sumą należnych zaliczek za rok podatkowy, w tym zaliczek pobranych przez płatników lub przekazanych płatnikom (spółkom nieruchomościowym) Od kwoty z poz. 296 należy odjąć kwotę z poz. 297. Jeżeli różnica jest liczbą ujemną, należy wpisać 0.		298.	
Różnica między sumą należnych zaliczek za rok podatkowy, w tym zaliczek pobranych przez płatników lub przekazanych płatnikom (spółkom nieruchomościowym), a podatkiem należnym Od kwoty z poz. 297 należy odjąć kwotę z poz. 296. Jeżeli różnica jest liczbą ujemną, należy wpisać 0.		299.	

L. ZALICZKI, O KTÓRYCH MOWA W ART. 44 UST. 1 USTAWY, ORAZ PODATEK, O KTÓRYM MOWA W ART. 30G USTAWY

Pozycje dotyczące należnych zaliczek oraz zapłaconych zaliczek wypełniają również podatnicy, o których mowa w art. 44 ust. 14 ustawy.

L.1. ZALICZKI, O KTÓRYCH MOWA W ART. 44 UST. 1 USTAWY, ORAZ PODATEK, O KTÓRYM MOWA W ART. 30G USTAWY – PODATNIK

Miesiące	I	II	III / I kwartał	IV	V	VI / II kwartał	
Należna zaliczka	300. zł	301. zł	302. zł	303. zł	304. zł	305. zł	
Należny podatek, o którym mowa w art. 30g ustawy	306. zł	307. zł	308. zł	309. zł	310. zł	311. zł	
Zapłacony podatek, o którym mowa w art. 30g ustawy	312. zł	313. zł	314. zł	315. zł	316. zł	317. zł	
Zapłacona zaliczka	318. zł	319. zł	320. zł	321. zł	322. zł	323. zł	
Miesiące	VII	VIII	IX / III kwartał	X	XI	XII / IV kwartał	Razem
Należna zaliczka	324. zł	325. zł	326. zł	327. zł	328. zł	329. zł	330. zł
Należny podatek, o którym mowa w art. 30g ustawy	331. zł	332. zł	333. zł	334. zł	335. zł	336. zł	337. zł
Zapłacony podatek, o którym mowa w art. 30g ustawy	338. zł	339. zł	340. zł	341. zł	342. zł	343. zł	344. zł
Zapłacona zaliczka	345. zł	346. zł	347. zł	348. zł	349. zł	350. zł	351. zł

L.2. ZALICZKI, O KTÓRYCH MOWA W ART. 44 UST. 1 USTAWY, ORAZ PODATEK, O KTÓRYM MOWA W ART. 30G USTAWY – MAŁŻONEK

Miesiące	I	II	III / I kwartał	IV	V	VI / II kwartał	
Należna zaliczka	352. zł	353. zł	354. zł	355. zł	356. zł	357. zł	
Należny podatek, o którym mowa w art. 30g ustawy	358. zł	359. zł	360. zł	361. zł	362. zł	363. zł	
Zapłacony podatek, o którym mowa w art. 30g ustawy	364. zł	365. zł	366. zł	367. zł	368. zł	369. zł	
Zapłacona zaliczka	370. zł	371. zł	372. zł	373. zł	374. zł	375. zł	
Miesiące	VII	VIII	IX / III kwartał	X	XI	XII / IV kwartał	Razem
Należna zaliczka	376. zł	377. zł	378. zł	379. zł	380. zł	381. zł	382. zł
Należny podatek, o którym mowa w art. 30g ustawy	383. zł	384. zł	385. zł	386. zł	387. zł	388. zł	389. zł
Zapłacony podatek, o którym mowa w art. 30g ustawy	390. zł	391. zł	392. zł	393. zł	394. zł	395. zł	396. zł
Zapłacona zaliczka	397. zł	398. zł	399. zł	400. zł	401. zł	402. zł	403. zł

M. DODATKOWY ZWROT Z TYTUŁU ULGI NA DZIECI

	podatnik zł, gr	małżonek zł, gr
Składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ⁹⁾	404.	405.
Różnica między kwotą przysługującego odliczenia a kwotą odliczoną w zeznaniu podatkowym ⁹⁾ Podatnik – od sumy kwot z poz. 7 części E załącznika PIT/O należy odjąć kwotę wykazaną w części C tego załącznika w kolumnie „podatnik” w wierszu „Ulga na dzieci”. Małżonek – od sumy kwot z poz. 8 części E załącznika PIT/O należy odjąć kwotę wykazaną w części C tego załącznika w kolumnie „małżonek” w wierszu „Ulga na dzieci”.	406.	407.
Dodatkowy zwrot z tytułu ulgi na dzieci ¹⁰⁾ Suma kwot z poz. 406 i 407, nie więcej niż suma kwot z poz. 404 i 405.	408.	

N. PODATEK DO ZAPŁATY / NADPŁATA / ŁĄCZNY ZWROT

Suma wpłaconych zaliczek, zaliczek pobranych przez płatników lub przekazanych płatnikom (spółkom nieruchomościowym) oraz wpłaconego podatku, o którym mowa w art. 30g ustawy	409.	
Różnica między należnym podatkiem, o którym mowa w art. 30g ustawy, a podatkiem należnym Od sumy kwot z poz. 337 i 389 należy odjąć kwotę z poz. 296. Jeżeli wynik jest liczbą ujemną, należy wpisać 0.	410.	zł
Zryczałtowany podatek dochodowy, o którym mowa w art. 29, 30 i 30a ustawy, jeżeli podatek ten nie został pobrany przez płatnika, z wyjątkiem podatku wykazanego w poz. 413-416 oraz w części O (po zaokrągleniu do pełnych złotych ¹¹⁾).	411.	412.
Zryczałtowany podatek obliczony od przychodów (dochodów), o których mowa w art. 30a ust. 1 pkt 1–5 ustawy, uzyskanych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej	413.	414.
Podatek zapłacony za granicą, o którym mowa w art. 30a ust. 9 ustawy (przeliczony na złote) Kwota z poz. 415 nie może przekroczyć kwoty z poz. 413 (podatnik). Kwota z poz. 416 nie może przekroczyć kwoty z poz. 414 (małżonek).	415.	416.
Różnica między zryczałtowanym podatkiem a podatkiem zapłaconym za granicą (po zaokrągleniu do pełnych złotych ¹¹⁾) Od kwoty z poz. 413 należy odjąć kwotę z poz. 415. Od kwoty z poz. 414 należy odjąć kwotę z poz. 416.	417.	418.
Podatek wykazany w załączniku PIT/IP	419. zł	420. zł
Podatek należny od dochodu wynikającego z cofniętego zezwolenia albo z uchylonej decyzji o wsparciu, jeżeli utrata prawa do zwolnienia nastąpiła w grudniu roku podatkowego, oraz niezapłacony podatek należny od dochodu wynikającego z cofniętego zezwolenia albo z uchylonej decyzji o wsparciu, jeżeli utrata prawa do zwolnienia nastąpiła w innym miesiącu roku podatkowego, na podstawie art. 21 ust. 5c ustawy	421. zł	422. zł
PODATEK DO ZAPŁATY Od sumy kwot z poz. 296, 410, 411, 412, 417, 418, 419, 420, 421 i 422 należy odjąć kwotę z poz. 409. Jeżeli wynik jest liczbą ujemną, należy wpisać 0.	423.	
PODATEK DO ZAPŁATY POMNIEJSZONY O DODATKOWY ZWROT Z TYTUŁU ULGI NA DZIECI Od kwoty z poz. 423 należy odjąć kwotę z poz. 408. Jeżeli wynik jest liczbą ujemną, należy wpisać 0.	424.	
NADPŁATA Od kwoty z poz. 409 należy odjąć sumę kwot z poz. 296, 410, 411, 412, 417, 418, 419, 420, 421 i 422. Jeżeli wynik jest liczbą ujemną, należy wpisać 0.	425.	
ŁĄCZNY ZWROT Od sumy kwot z poz. 408 i 425 należy odjąć kwotę z poz. 423. Jeżeli wynik jest liczbą ujemną, należy wpisać 0.	426.	

O. ZRYCZAŁTOWANY PODATEK DOCHODOWY, O KTÓRYM MOWA W ART. 44 UST. 1B USTAWY

Wypełniają osoby niemające miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uzyskujące przychody, o których mowa w art. 29 ustawy, bez pośrednictwa płatników.

O.1. ZRYCZAŁTOWANY PODATEK DOCHODOWY – PODATNIK

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI
Podatek	427. zł	428. zł	429. zł	430. zł	431. zł	432. zł
Miesiąc	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Podatek	433. zł	434. zł	435. zł	436. zł	437. zł	438. zł

O.2. ZRYCZAŁTOWANY PODATEK DOCHODOWY – MAŁŻONEK

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI
Podatek	439. zł	440. zł	441. zł	442. zł	443. zł	444. zł
Miesiąc	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Podatek	445. zł	446. zł	447. zł	448. zł	449. zł	450. zł

P. ODSETKI NALICZONE ZGODNIE Z ART. 22E UST. 1 PKT 4 I UST. 2 USTAWY

P.1. ODSETKI – PODATNIK

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI
Odsetki	451. zł	452. zł	453. zł	454. zł	455. zł	456. zł
Miesiąc	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Odsetki	457. zł	458. zł	459. zł	460. zł	461. zł	462. zł

P.2. ODSETKI – MAŁŻONEK

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI
Odsetki	463. zł	464. zł	465. zł	466. zł	467. zł	468. zł
Miesiąc	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Odsetki	469. zł	470. zł	471. zł	472. zł	473. zł	474. zł

Q. NALEŻNE ZALICZKI, O KTÓRYCH MOWA W ART. 44 UST. 1A, 1C I 7 USTAWY

Q.1. NALEŻNE ZALICZKI, O KTÓRYCH MOWA W ART. 44 UST. 1A, 1C I 7 USTAWY – PODATNIK

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI
Należna zaliczka	475. zł	476. zł	477. zł	478. zł	479. zł	480. zł
Miesiąc	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Należna zaliczka	481. zł	482. zł	483. zł	484. zł	485. zł	486. zł

Q.2. NALEŻNE ZALICZKI, O KTÓRYCH MOWA W ART. 44 UST. 1A, 1C I 7 USTAWY – MAŁŻONEK

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI
Należna zaliczka	487. zł	488. zł	489. zł	490. zł	491. zł	492. zł
Miesiąc	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Należna zaliczka	493. zł	494. zł	495. zł	496. zł	497. zł	498. zł

R. DOCHODY (PRZYCHODY) WYKAZYWANE NA PODSTAWIE ART. 45 UST. 3C USTAWY

499. Dochody (przychody)

S. WNIOSEK O PRZEKAZANIE 1,5% PODATKU NALEŻNEGO NA RZECZ ORGANIZACJI POŻYTKU PUBLICZNEGO (OPP)

Należy podać numer wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego (numer KRS) organizacji wybranej z wykazu prowadzonego na podstawie odrębnych przepisów oraz wysokość kwoty na jej rzecz. W poz. 502 można podać cel szczegółowy 1,5%, a zaznaczając kwadrat w poz. 503, wyrazić zgodę na przekazanie OPP swojego imienia, nazwiska i adresu wraz z informacją o kwocie z poz. 501.

500. Numer KRS	Wnioskowana kwota Kwota z poz. 501 nie może przekroczyć 1,5% kwoty z poz. 296 po zaokrągleniu do pełnych dziesiątek groszy w dół.	501.
502. Cel szczegółowy 1,5%		503. Wyrażam zgodę ☐

T. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE

W poz. 504 można podać dodatkowe informacje, np. ułatwiające kontakt z podatnikiem (telefon, e-mail).

504. Informacje dodatkowe

U. INFORMACJE O ZAŁĄCZNIKACH

W poz. 505–520 należy podać liczbę załączników. Poz. 521 i 522 wypełniają podatnicy, którzy załącznik PIT/D dołączyli do innego niż składane zeznanie. Jeśli w poz. 521 zaznaczono kwadrat nr 2, należy wypełnić poz. 523.

PIT/B	PIT/BR	PIT/DS	PIT/IP	SSE-R	PIT/SE
505.	506.	507.	508.	509.	510.
PIT/D	PIT-2K	PIT/M	PIT/O	PIT/ZG	PIT/Z
511.	512.	513.	514.	515.	516.
PIT/MIT		PIT/PM	PIT/NZI	Certyfikat rezydencji	
517.		518.	519.	520.	
521. Załącznik PIT/D dołącza do swojego zeznania (zaznaczyć właściwy kwadrat): ☐ 1. podatnik ☐ 2. małżonek			522. Kod formularza, do którego został dołączony załącznik PIT/D (zaznaczyć właściwy kwadrat): ☐ 1. PIT-28 ☐ 2. PIT-36 ☐ 3. PIT-37		
523. Identyfikator podatkowy, nazwisko i imię małżonka oraz urząd, do którego został złożony załącznik PIT/D					

V. RACHUNEK OSOBISTY WŁAŚCIWY DO ZWROTU NADPŁATY

Jeżeli z zeznania wynika nadpłata, w tej części można wskazać rachunek bankowy lub rachunek w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej (SKOK), inny niż związany z prowadzoną działalnością gospodarczą, na który ma nastąpić jej zwrot. Podaje się rachunek, którego posiadaczem (współposiadaczem) jest podatnik lub małżonek. Wskazanie rachunku, którego posiadaczem (współposiadaczem) nie jest podatnik, a jest nim małżonek, jest możliwe jedynie w przypadku zaznaczenia w poz. 6 kwadratu nr 2. Wskazany rachunek aktualizuje poprzednio zgłoszony rachunek służący do zwrotu podatku lub nadpłaty osoby wskazanej w poz. 524.

524. Osoba zgłaszająca rachunek (należy zaznaczyć właściwe kwadraty; kwadrat nr 2 można zaznaczyć wyłącznie w przypadku zaznaczenia w poz. 6 kwadratu nr 2):

☐ 1. podatnik ☐ 2. małżonek

525. Posiadacz rachunku (należy wskazać imię i nazwisko posiadacza, a w przypadku, gdy jest to rachunek wspólny – imiona i nazwiska wszystkich współposiadaczy):

526. Kraj siedziby banku (oddziału) (uzupełnić wyłącznie, gdy wskazano rachunek zagraniczny)

527. Waluta, w której prowadzony jest rachunek

528. Pełny numer rachunku (w przypadku rachunku zagranicznego należy podać kod SWIFT)

1. Numer IBAN:

2. Kod SWIFT:

W. KARTA DUŻEJ RODZINY (KDR)

Wypełnienie poz. 529 nie jest obowiązkowe.

529. Osoba posiadająca ważną KDR (kwadrat nr 2 można zaznaczyć wyłącznie w przypadku zaznaczenia w poz. 6 kwadratu nr 2):

☐ 1. podatnik ☐ 2. małżonek

X. OŚWIADCZENIE I PODPIS PODATNIKA / MAŁŻONKA / OSOBY REPREZENTUJĄCEJ PODATNIKA LUB MAŁŻONKA

W przypadku zastosowania art. 6 ust. 2a ustawy, oświadczam pod rygorem odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania, że jest spełniony warunek przewidziany w tym przepisie.

530. Podpis podatnika

531. Podpis małżonka

532. Imię i nazwisko oraz podpis osoby uprawnionej do podpisania zeznania w imieniu podatnika lub małżonka

Objaśnienia

- Ileokroć jest mowa o Ordynacji podatkowej, oznacza to ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2651, z późn. zm.).
- W przypadku zaznaczenia w poz. 11 kwadratu nr 2 korektę składa się wraz z uzasadnieniem przyczyn korekty.
- Sposób obliczenia dochodu (straty) z pozarolniczej działalności gospodarczej nie ma zastosowania do podatników, którzy zaznaczyli kwadraty w poz. 36-39 (wypełniają załącznik PIT/Z) lub doliczają dochód z kwalifikowanych praw własności intelektualnej niepodlegający opodatkowaniu na podstawie art. 30ca ust. 1 ustawy, tj. według stawki 5%.
- W wierszu 3 nie wykazuje się przychodu i kosztów uzyskania przychodu, które podatnik wykazuje w załączniku PIT/IP lub PIT/SE.
- Podatnicy, którzy zaznaczyli kwadraty w poz. 36 lub 37 (wypełniają załącznik PIT/Z), sumują kwoty z wierszy od 1 do 10, nie uwzględniając kwot dochodu z poz. 92 i 150.
- Należy wpisać:
 - wartość wierzytelności, które do dnia złożenia zeznania podatkowego nie zostały uregulowane lub zbyte; uwzględnia się wartość wierzytelności w części, w jakiej nie została uregulowana lub zbyta, oraz
 - wartość zobowiązań uregulowanych w roku podatkowym, które w poprzednich latach zwiększyły podstawę obliczenia podatku lub zmniejszyły stratę; uwzględnia się wartość zobowiązania w części, w jakiej zostało uregulowane w roku podatkowym.
 Podatnik będący wspólnikiem spółki niebędącej osobą prawną wpisuje wartość wierzytelności/zobowiązań stosownie do swojego udziału.
- Należy wpisać:
 - wartość zobowiązań, które do dnia złożenia zeznania podatkowego nie zostały uregulowane; uwzględnia się wartość zobowiązania w części, w jakiej nie zostało uregulowane, oraz
 - wartość wierzytelności uregulowanych lub zbytych w roku podatkowym, które w poprzednich latach zmniejszyły podstawę obliczenia podatku lub zwiększyły stratę; uwzględnia się wartość wierzytelności w części, w jakiej została uregulowana lub zbyta.

- Podatnik będący współnikiem spółki niebędącej osobą prawną wpisuje wartość wierzytelności/zobowiązań stosownie do swojego udziału.
- 8) Należy wykazać składki, o których mowa w art. 27f ust. 9 ustawy. W przypadku obojga rodziców, opiekunów prawnych dziecka, rodziców zastępczych, którzy pozostają w związku małżeńskim przez cały rok podatkowy, należy wypełnić zarówno poz. 404, jak i poz. 405. Zasada ta obejmuje również podatnika, który zawarł związek małżeński przed rozpoczęciem roku podatkowego, a jego małżonek zmarł w trakcie roku podatkowego.
- 9) Poz. 407 wypełnia się jedynie w przypadku łącznego opodatkowania dochodów małżonków.
- 10) W przypadku obojga rodziców, opiekunów prawnych dziecka, rodziców zastępczych, którzy pozostają w związku małżeńskim przez cały rok podatkowy i składają odrębne zeznania PIT-36 albo PIT-37, suma kwot z poz. „Dodatkowy zwrot z tytułu ulgi na dzieci” zeznań PIT-36 i PIT-37, każdego z małżonków, nie może przekroczyć sumy składek z poz. 404 i 405. Na podstawie art. 72 § 1a Ordynacji podatkowej dodatkowy zwrot z tytułu ulgi na dzieci traktuje się na równi z nadpłatą.
- 11) Zgodnie z art. 63 § 1a Ordynacji podatkowej, w przypadku zryczałtowanego podatku dochodowego, o którym mowa w art. 30a ust. 1 pkt 1–3 ustawy, kwotę należy zaokrąglić do pełnych groszy w górę.

Pouczenia

W przypadku niewpłacenia w obowiązujących terminach kwot z poz. 423 albo 424 i 427–474 lub wpłacenia ich w niepełnej wysokości niniejsze zeznanie stanowi podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego, w tym również na odsetki od kwot wykazanych w poz. 300-329, 331-336, 338-343, 345-350, 352-381, 383-388, 390-395, 397-402 i 475-498, zgodnie z art. 3a § 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2022 r. poz. 479, z późn. zm.).

Za podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy i przez to narażenie podatku na uszczuplenie grozi odpowiedzialność przewidziana w Kodeksie karnym skarbowym.